

OBSAH

OBSAH	5
SLOVO KE ČTENÁŘI.....	9
POZNÁMKA K USPOŘÁDÁNÍ SKRIPT	15
1. UVEDENÍ DO LOGIKY	17
1.1 HISTORIE LOGIKY	17
1.1.1 Logika v antice	17
1.1.2 Scholastická logika.....	19
1.1.3 Novověká logika	22
1.1.4 Moderní logika.....	24
1.2 POVAHA LOGIKY	31
1.2.1 Logika jako umění a věda	31
1.2.2 Formální předmět logiky	31
1.2.3 Vztah vyplývání.....	33
1.2.4 Problém materiálního předmětu logiky.....	34
1.3 PŘEDPOKLADY ARISTOTELSKO-SCHOLASTICKÉHO POJETÍ LOGIKY	36
2. POJEM.....	38
2.1 POJEM POJMU	38
2.1.1 Cesta k definici pojmu – pojem jako myšlenkový znak.....	38
2.1.2 Bližší vymezení povahy pojmu	39
2.2 VLASTNOSTI POJMU	41
2.2.1 Předmět pojmu.....	41
2.2.2 Formální a materiální předmět pojmu	42
2.2.3 Formální pojem vs. objektivní pojem, abstrakce.....	43
2.2.4 Obsah pojmu	48
2.2.5 Rozsah pojmu	57
2.3 VZTAHY POJMŮ	59
2.3.1 Identita – různost	59
2.3.2 Nadřazenost – podřazenost.....	60
2.3.3 Slučitelnost – neslučitelnost.....	61
2.4 DĚLENÍ A TYPY POJMŮ	64
2.4.1 Abstraktní × konkrétní.....	64
2.4.2 Kladné × záporné	65
2.4.3 Individuální × obecné.....	66
2.4.4 Transcendentální pojmy.....	66
2.4.5 Jednoduché × konotativní × složené.....	66
2.4.6 Kolektivní pojmy	67
2.4.7 První a druhé intence	68

2.4.8	Třídění pojmů na predikabilia.....	68
2.4.9	Kategorie	71
2.5	PROBLÉMY JAZYKOVÉHO VYJÁDŘENÍ POJMŮ.....	72
2.5.1	Kategorémata a synkategorémata.....	72
2.5.2	Jednoznačnost a mnohoznačnost	74
2.5.3	Analogie jazykových výrazů	75
2.5.4	Analogické pojmy	78
2.6	EXKURS: TEORIE OBEČNIN	80
2.6.1	Platonismus.....	80
2.6.2	Ultrarealismus	82
2.6.3	Umírněný realismus	83
2.6.4	Konceptualismus (umírněný nominalismus)	90
2.6.5	Krajní nominalismus.....	92
2.6.6	Problém obecnin v moderní logice	93
3.	DEFINICE A DĚLENÍ.....	94
3.1	DEFINICE.....	94
3.1.1	Pojem definice.....	94
3.1.2	Typy definice	94
3.1.3	Podmínky správnosti definice.....	96
3.1.4	Jak hledat reálnou definici?.....	97
3.1.5	Meze definování.....	98
3.1.6	Exkurs: Moderní pojetí definice	100
3.2	DĚLENÍ.....	102
3.2.1	Pojem a metoda dělení.....	102
3.2.2	Podmínky a technika správného dělení	103
3.2.3	Typy dělení	105
3.2.4	Smysl a užití dělení	106
4.	SOD.....	107
4.1	VSTUPNÍ ÚVAHA – CESTA K POJMU SODU	107
4.2	JAZYKOVÉ VYJÁDŘENÍ SODŮ	110
4.3	VLASTNOSTI A DĚLENÍ SODŮ	113
4.3.1	Kvalita soudu.....	113
4.3.2	Kvantita soudu	113
4.3.3	Distribuční hodnota termínů soudu	114
4.3.4	Klasifikace soudů	115
4.4	LOGICKÝ ČTVEREC	116
4.5	EXKURS: KATEGORICKÝ VÝROK V MODERNÍ LOGICE	119
4.5.1	Jazyk jako materiální předmět moderní logiky.....	119
4.5.2	Pojem funkce.....	120
4.5.3	Singulární predikace jako funkce	121
4.5.4	Zvláštnosti jazyka predikátové logiky.....	123
4.5.5	Generální výroky v moderní predikátové logice	125
4.5.6	Logický čtverec a moderní analýza výroků.....	129
5.	BEZPROSTŘEDNÍ VYVOZOVÁNÍ (ILLACE).....	135

5.1	PŘECHODY V LOGICKÉM ČTVERCI.....	135
5.1.1	Přehled všech platných přechodů v logickém čtverci.....	136
5.2	VLASTNÍ ILLACE	137
5.2.1	Obverze (ekvivalence).....	137
5.2.2	Obrat (konverze).....	137
5.2.3	Obměna (kontrapozice).....	138
5.2.4	Příklad všech illací od všech typů soudů	139
6.	USUZOVÁNÍ A ARGUMENTACE.....	140
6.1	ÚVOD DO NAUKY O USUZOVÁNÍ	140
6.1.1	Základní pojmy	140
6.1.2	Formy argumentace a druhy argumentů.....	143
6.2	SYLOGISMUS.....	143
6.2.1	Pojem sylogismu.....	144
6.2.2	Sylogistické figury	146
6.2.3	Sylogistické mody	147
6.2.4	Identifikace platných sylogismů	150
6.2.5	Neúplný sylogismus a zamlčené premisy	152
6.2.6	Hledání sylogistických argumentů.....	155
6.3	ÚSDEK Z PŘÍMÉHO NA NEPŘÍMÉ (<i>A RECTIS AD OBLIQUA</i>).....	156
6.4	ÚSUDKY ZE SLOŽENÝCH SOUDŮ	157
6.4.1	Složené soudy.....	158
6.4.2	Exkurs: složené výroky v moderní logice.....	161
6.4.3	Hypotetický úsudek (hypotetický sylogismus)	163
6.4.4	Disjunktivní úsudek	164
6.4.5	Dilematický úsudek.....	166
6.4.6	Dodatek: Důkazy složených soudů	166
6.5	NEPŘÍMÝ ÚSDEK (<i>REDUCTIO AD ABSURDUM</i>)	170
6.6	EXKURS: RELAČNÍ ÚSUDKY A TRADIČNÍ FORMÁLNÍ LOGIKA FREDY SOMMERSE ..	171
6.6.1	Problém analýzy relačních úsudků	171
6.6.2	Logický systém Frede Sommersa.....	174
7.	TECHNIKA RACIONÁLNÍHO DISKURSU.....	182
7.1	PROTIARGUMENTACE (NAMÍTÁNÍ).....	183
7.1.1	Pojem protiargumentace a širší souvislosti	183
7.1.2	Napadení pravdivosti premis	186
7.1.3	Napadení formy argumentu neboli logická distinkce	186
7.1.4	Distinkce v sylogismu	189
7.1.5	Odpověď na distinkci.....	191
7.2	RACIONÁLNÍ DISKURS A JEHO MEZE	192
	ŘEŠENÍ ÚLOH	194
	REJSTŘÍK.....	202
	LITERATURA K DALŠÍMU STUDIU.....	215